

KZP reforma — Maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms

Kāpēc jaunās politikas pamatā jābūt maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķa sasniegšanai līdz 2015. gadam?

ES 75 % zivju krājumu ir pārzvejoti, bet pasaulē vidējais pārzvejoto zivju krājumu īpatsvars ir 25 %. Pārzveja ES apdraud zivju krājumus, nozveja kļūst neprognozējama, un mūsu zivsaimniecības nozare kļūst finansiāli neaizsargāta. Nozveja no bioloģiski nelīdzsvarotiem zivju krājumiem nav pietiekama, un tāpēc tiek zvejots vēl intensīvāk. Patlaban pārzveju galvenokārt veido mazākas un nevērtīgākas zivis. Tās izmet atpakaļ jūrā tāpēc, ka tām ir zema komerciālā vērtība vai tās nav sasniegušas minimālo izmēru.

Šis burvju lokš ir jāpārtrauc. Tāda ir maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma ideja: šis apjoms ir lielākā nozveja, kas iegūstama no zivju krājuma nenoteiktā laikposmā, neradot tam apdraudējumu. Pārvaldīt zivju krājumus atbilstīgi maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma principam nozīmē nevis izmisīgi zvejojot no maziem zivju krājumiem, bet racionāli zvejojot no lieliem krājumiem. Tādējādi būs lielāki krājumi un augstāks nozvejas potenciāls, lielāks peļņas procents un lielāka ieguldījumu atdeve — citiem vārdiem sakot, papildu ienākumi nozarei. Nozveju veidos lielākas zivis, tādējādi tirgus cena par kilogramu būs augstāka. Jo mazāk mazizmēra zivju iegūs individuālos zvejas rīku iemetienos, jo mazāka būs nepieciešamība tās izmest. Turklāt, lai nozvejotu tonnu zivju no bagātīga, nevis maza krājuma, nepieciešams mazāk zvejas laika, tādējādi samazināsies izdevumi par degvielu, kā arī zvejas kuģu radītās oglekļa dioksīda emisijas. Visbeidzot, patērētājiem būs lielāka zivju izvēle no lielākiem ES zivju krājumiem.

Dalībvalstis un ES ir piekritušas maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķim jau pirms gandrīz trīsdesmit gadiem, 1982. gadā parakstot ANO Jūras tiesību konvenciju. Šī piekrišana tika vairākkārt apstiprināta 1995. gada ANO Nolīgumā par zivju krājumiem, 2002. gada Johannesburgas deklarācijā un visbeidzot 2010. gadā Nagojā. Ievērojami starptautiskie partneri, piemēram, Amerikas Savienotās Valstis un Austrālija, jau ir spēruši soli šajā virzienā, un ES patlaban ir atpalicēja lomā.

Kā ES zivsaimniecība sasniegs maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu?

Labākais veids zivju krājumu pārvaldībai saskaņā ar maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu ir izmantot daudzgadu plānus. Labākais pārvaldības pasākums stabilitātes nodrošināšanai no gada gadā ir noteikt zvejas izraisītās mirstības līmeni, kas jāsasniedz saskaņā ar plānu. Daudzgadu plānos jānosaka zvejas izraisītās mirstības apjomi tādā līmenī, lai tas var mums palīdzēt laika gaitā iegūt lielākus zivju krājumus.

Ko ES jau ir sasniegusi attiecībā uz maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķi?

Daudzu esošo ilgtermiņa pārvaldības plānu pamatā ir maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma princips. Kopš 2010. gada Komisijas priekšlikumi par ikgadējo kopējo pieļaujamo nozveju (KPN) un kvotām balstās uz zinātniskiem ieteikumiem un centieniem sasniegt maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķi līdz 2015. gadam. Eiropas zvejniecība ir pierādījusi, ka ir iespējams virzīties uz maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķa sasniegšanu, jo mēs to jau esam sasnieguši attiecībā uz 11 krājumiem. Tie ir: parastā jūrasmele Skagerakā, Kategatā un Baltijas jūrā, Lamanša rietumdaļā, Ķeltu jūrā; Ziemeļjūras pikša, pikša Rokolas zonā, siļķe Ziemeļjūrā, ūdeņos uz rietumiem no Skotijas un Ķeltu jūrā, megrims pie Spānijas un Portugāles krastiem un Ziemeļjūras omārs. Patlaban no visiem šiem krājumiem tiek veikta ilgtspējīga zveja ar

palielinātiem izkrāvumiem un ieņēmumiem zvejniekiem un piekrastes kopienām. Turklāt arī attiecībā uz vairākiem citiem krājumiem mēs virzāmies uz maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķa sasniegšanu līdz 2015. gadam. Mencu krājums Baltijas jūras austrumos ir labākais piemērs tam, kā mērķtiecīgas rīcības rezultātā zvejniecība no pārmērīgas izmantošanas pārgājusi uz ilgtspējīgu izmantošanu, un nu kvotas ar katru gadu palielinās.

Kā maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms tiks sasniegts krājumiem, par kuriem trūkst informācijas?

Lai iegūtu ticamu informāciju maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma noteikšanai, mums jābūt ticamiem datiem par zvejniecību. Šos ticamos datus mēs iegūsim, izmantojot divus reformā paredzētus aspektus: pirmkārt, pienākumu izkraut visu nozveju (pretēji pašreizējām izmetumu datu aplēsēm), otrkārt, jaunās partnerības starp zvejniekiem un zinātniekiem. Šie divi aspekti uzlabos nozvejas datu apkopojumu ticamību un ievērojami uzlabos zināšanu bāzi, nosakot maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu.

Kā maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu piemērot jauktu sugu zvejā?

Jauktu sugu zvejā izmantošanas ierobežojumus visām sugām, kas tiek nozvejotas konkrētajā zvejā, nosaka pēc apdraudētākā krājuma. Tas ir vienīgais veids, kā nodrošināt, lai visiem krājumiem zvejā tiktu piemērots maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms. Piemēram, lai sasniegtu maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu parastās jūras mēles zvejā, ir attiecīgi jākorrigē jūras zeltplekstes (un citu piezvejas krājumu) nozveja, un tas var nozīmēt, ka attiecībā uz jūras zeltpleksti zvejas izraisītajai mirstībai ir jābūt mazākai nekā maksimālajam ilgtspējīgas ieguves apjomam. Tajā pašā laikā zvejnieki var samazināt zvejas ietekmi uz visapdraudētākajām sugām, izmantojot selektīvākus zvejas rīkus. Selektīvi zvejas rīki tiks paredzēti daudzgadu plānos un tehniskajos pasākumos, un tos dalībvalstis var pieņemt, "reģionalizējot" prasības par konkrēto zvejniecību.

Daudzās zvejniecībās paši apdraudētākie krājumi vienlaikus ir arī paši vērtīgākie. Tā tas ir, piemēram, gadījumā ar mencu "balto" zivju zvejniecībās un parasto jūras mēli plekstveidīgo zivju zvejniecībās. Lai noteiktu attiecīgas zvejas iespējas šādā jauktu sugu zvejā, būs jānosaka maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoma līmenis katram krājumam, un patlaban ar to nodarbojas Starptautiskā Jūras pētniecības padome (ICES).

Maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms starptautiskā kontekstā

Starptautiskā kontekstā ES jāpiemēro tādi paši principi, kādus tā piemēro attiecībā uz sevi. Rīkojoties ES vārdā un pamatodamās uz zinātniskajiem ieteikumiem vai ieguldījumu, Komisija centīsies integrēt maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķi savās starptautisko sarunu nostādnēs.

Un ko starplaikā darām mēs?

Nav divu domu par to, ka vidējā termiņā maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms nodrošinās vides, sociālo un ekonomisko ilgtspējību. Jautājums ir, kā šo mērķi sasniegt, un Komisija ir apņēmusies palīdzēt zivsaimniecības nozarei un piekrastes kopienām pārvarēt sarežģīto pārejas periodu. Tādēļ tā piedāvā spēcīgu Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (EJZF), kurš dod virkni finansēšanas iespēju, tostarp finansējumu:

- zvejniecībai, lai izstrādātu selektīvākas zvejas metodes;

- kuģu īpašniekiem un zvejniekiem dalībai selektivitātes izmēģinājumos;
- nozares sociālā dialoga sanāksmēm dalībvalstīs un starp dalībvalstīm, lai veiktu ideju un labākās prakses apmaiņu;
- apmācībām un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanai, lai iepazītos ar jauninājumiem zvejas rīku jomā;
- mazapjoma zvejnieku darbības dažādošanai;
- zivsaimniecības nozarei specifisku datu, piemēram, bioloģisku vai sociālekonomisku datu, apkopošanai;
- mārketinga iniciatīvām produktu zīmolu izstrādei, piemēram, "saudzīgi nozvejotas zivis";
- zvejniekiem aktīvai dalībai reģionalizācijā, izsakot konkrētus priekšlikumus par to, kā sasniegt maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķi līdz 2015. gadam.